

Riktlinjer för ansvarsfulla och hållbara bäruppköp

Juni 2025

Svensk Dagligvaruhandel och Livsmedelsföretagen har tagit fram en gemensam riktlinje som ett komplement till det regelverk som finns kring den fria plockningen av vilda bär. Med dessa Riktlinjer för ansvarsfulla och hållbara bäruppköp vill vi bidra till ökad rättssäkerhet och bättre villkor för bärplockarna och förhindra skattebrott och annan brottslighet. Riktlinjerna främjar ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

Det är viktigt att skilja på anställda bärplockare i en av arbetsgivaren organiserad form och fria bärplockare. Ett företag som har anställda plockare är skyldiga att följa rådande arbetsmarknadslagar. Det finns också ett specifikt kollektivavtal där Livs är den fackliga motparten för anställda plockare av vilda bär.

Dessa lagar och avtal gäller inte för fria bärplockare. Här får och kan inte företag som bedriver bäruppköp ställa krav på hur, när och var bären plockas – när det gäller dessa aspekter ska plockarna vara fria. Denna frihet har ett pris för den fria bärplockaren. Plockarna har ingen garanterad lön och omfattas inte av några försäkringar. Vi vill bidra till att de som plockar bär i de svenska skogarna ska få rätt förutsättningar och att aktörer i livsmedelskedjan ska ställa krav på sina leverantörer.

Svensk Dagligvaruhandels medlemsföretag åtar sig, så långt det är möjligt, att vid inköp av svenska vildväxande bär endast välja bäruppköp som följer riktlinjerna.

Bäruppköparens information till plockare

Bäruppköparen ska sätta upp anslag vid bäruppköpen med följande information:

1. Du kan sälja de vilt växande bär du själv har plockat. Inkomster vid försäljning av vilt växande bär som man själv har plockat är skattefria till den del de inte överstiger 12 500 kr under ett beskattningsår. Beloppet är individuellt och gäller för varje medlem i en familj. Beloppet gäller de totala intäkterna av försäljning av bär. Se även Skatteverket rättslig vägledning: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2025.1/2629.html>
2. Inköp av vilda bär får endast göras från enskild privatperson. Bär ska inte köpas in av privatperson som företräder en grupp av bärplockare. Inga mellanhänder får förekomma.
3. Kontrollera att vikten på era bär överensstämmer med viktangivelsen på bärlistan.

4. Kontrollera att kilopris på uppköpslistan är samma som kilopriset på bärlistan.
5. Identifiera er vid säljtillfället, födelsenummer, passnummer eller internationellt ID-kort nummer fylls i på bärlistan och skall vara läsbart.
6. Ni ska egenhändigt kvittera/godkänna affärshändelsen med ert namn, som ska vara läsbart.

Bäruppköparen ska informera bärplockarna om att (denna information ska ges till plockare som återkommande säljer bär till bäruppköpare, förslagsvis genom ett upptryckt papper):

- De har rätt att sälja bär till andra bäruppköpare.
- Försäljning av bär till bäruppköpare innebär att de säljer en vara, de är inte anställda av bäruppköparen.
- Det är olagligt att utöva påtryckningar mot andra bärplockare om när, var och hur de ska plocka bär.
- De ansvarar själv för mat, logi och fordon.
- Ditt boende i Sverige får inte vara illegalt. Om allemansrätten gäller där du är får du tälta med max 2-3 tält i 1-2 dygn på samma plats. Du måste däremot alltid ta hänsyn till natur och markägare och i naturreservat och nationalparker gäller speciella regler. Se Naturvårdsverket information om allemansrätten: <https://www.naturvardsverket.se/4ac2eb/globalassets/media/publikationer-pdf/8500/978-91-620-8522-3.pdf>
- Beställ och dela även ut Naturvårdsverkets folder "Picking berries in Sweden". Finns på åtta språk, se Naturvårdsverkets webbsida: <https://www.naturvardsverket.se/4ac2b5/globalassets/media/publikationer-pdf/8500/978-91-620-8532-2.pdf>
- Medborgare från länder utanför EU behöver oftast visum för att vistas i Sverige.

Bäruppköparens intentioner och ansvar

Bäruppköparens intention ska vara

- Att verka för att använda identifierbara emballage där firmanamn framgår (bäruppköparens eller den grossist man säljer bären till), detta gör det

enklare att i efterhand identifiera var bären kommer ifrån, det minskar också risken för stölder av emballage.

Bäruppköparen ska INTE, direkt eller indirekt, genom kontakter med mellanhänder:

- ha deltagit i rekryteringen av bärplockare,
- ta betalt av bärplockarna för att de ska få plocka vilda bär,
- styra hur, när och var bärplockarna plockar vilda bär,
- låta en förläggning vara kopplad till ett bäruppköp (genom att bärplockarna är tvungna att sälja bären till en specifik bäruppköpare),
- utöva påtryckningar mot andra bäruppköpare att avsluta eller flytta sin verksamhet.

Bäruppköparen ska:

- kunna visa att de är en registrerad firma, ha en eller flera identifierade platser där bäruppköpen bedrivs.
- Registreringsbevis från Bolagsverket ska vara utskrivet för innevarande uppköpsår. Där framgår också ifall uppköpande företag har F- eller FA-skattsedel och är registrerad för moms.
- Bäruppköpare ska ha ett regelverk gällande penningtvätt om kontanter till ett värde som överstiger motsvarande 5000 EUR hanteras. Ref: Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Se mer information på finansinspektionens hemsida "Process-arbetsgång för åtgärder mot risker för penningtvätt": <https://www.fi.se/sv/bank/penningtvatt/process/>
- Uppköparen ska även registrera sig i bolagsverkets register mot penningtvätt:
<https://bolagsverket.se/omoss/flerverksamheter/registretmotpenningtvatt.2557.html>
- Bäruppköpare ska vara anmäld som primärproducent till Länsstyrelsen. Ref: <https://www.livsmedelsverket.se/foretagande->

[regler-kontroll/regler-for-livsmedelsforetag/primarproduktion](#)

Bäruppköparen ska

- själva deklarerat att de följer ovanstående riktlinjer,

Rekommendationer till bäruppköparen

Bäruppköpare rekommenderas att

- samarbeta med kommunen, sjukvården och sociala myndigheter om bärplockare blir sjuka, hamnar i nöd eller lever och bor i misär, samt vid oro för medföljande barn.
- samarbeta med polisen om det finns misstanke om brottslighet i samband med bärplockningen (däribland illegalt boende, människohandel och människoexploatering).
- successivt införa möjligheten att betala plockarna digitalt, ett första steg ska vara att erbjuda plockarna möjligheten att få betalt digitalt.
- Informera om livsmedelsäkerhet och kvalitet vid hantering av färska vilda bär.
- Informera om jakt och jaktperioder i Sverige under bärsäsongen. Man ska inte störa pågående jakt med tanke på säkerhetsaspekter och hänsyn till jägarna.

Stockholm juni 2025